

СПОСОБИ ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Перед сучасною економікою країни постає проблема банкрутства підприємств. Дана проблема є актуальною, адже визнання підприємства банкрутом призводить до негативних наслідків, зокрема до зниження темпів розвитку національної економіки.

Банкрутство-визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації та мирової угоди і погасити грошові вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [1].

У зарубіжній практиці питаннями розробки методів і моделей займалися такі вчені: Г. Спрінгейт, Е. Альтман, Дж. Таффлер та Г. Тішоу тощо. Зусиллями цих вчених була проведена значна робота для виділення актуальних при прогнозуванні економіко-математичних параметрів і встановлення їх внесків у загальну оцінку платоспроможності підприємств. В Україні дослідженнями методів аналізу ймовірності банкрутства підприємства займалися: О.І. Продіус, С.О. Черкасова, О.М. Барановська, І.М. Боярко, А.А. Губар, В.А. Даниленко, Н.В. Черничко, Д.В. Ящук, П. Саблук, О. Терещенко [2].

В умовах кризи перед багатьма підприємствами стоїть питання виживання. Однією з причин такої ситуації є зниження платоспроможності суб'єктів господарювання, що призводить їх до межі банкрутства. Причини банкрутства підприємств можуть бути найрізноманітнішими, проте їх можна поділити на дві групи: 1) зовнішні, які практично дуже важко врахувати; 2) внутрішні, що безпосередньо залежать від форм, методів та роботи на самому підприємстві. Результатом одночасного впливу всіх чинників є настання банкрутства.

Аналітична «Модель Альтмана» представляє собою алгоритм інтегральної оцінки загрози банкрутства неплатоспроможного підприємства, заснований на комплексному обліку найважливіших показників.

$$Z=0,717X_1+0,847X_2+3,107X_3++0,42X_4+0,995X_5, \quad (1.1)$$

де X_1 – власний оборотний капітал/ всього активів; X_2 – нерозподілений прибуток/ всього активів; X_3 – прибуток до виплати відсотків/ всього активів; X_4 – власний капітал/ зобов'язання; X_5 – чистий дохід/ всього активів.

Модель М. Спрінгейта передбачає розвиток інтегрального показника, Точність даної моделі є більше 90%.

$$Z=1,03X_1+3,07X_2+0,66X_3+0,4X_4, \quad (1.2)$$

де X_1 – власний оборотний капітал/ всього активів; X_2 – прибуток до виплати відсотків/всього активів; X_3 –прибуток до оподаткування/ поточні зобов'язання; X_4 – чистий дохід/всього активів.

Модель Ліса є більш збалансованою, вона також акцентує увагу на рівень прибутковості діяльності та рентабельність активів підприємства, а також на структуру активів та джерел їх фінансування.

$$Z=0,063X1+0,092X2+0,057X3+0,001X4, \quad (1.3)$$

де $X1$ – оборотні активи/ всього активів; $X2$ – операційний прибуток/ всього активів; $X3$ – нерозподілений прибуток/ всього активів; $X4$ – власний капітал/ зобов'язання

Модель Таффлера і Тішоу - метод аналізу ймовірності банкрутства підприємства, заснований на дискримінантному аналізі.

$$Z=0,53X1+0,13X2 +0,18X3 +0,16X4, \quad (1.4)$$

де $X1$ – операційний прибуток / поточні зобов'язання; $X2$ – оборотні активи / зобов'язання; $X3$ – поточні зобов'язання / всього активів; $X4$ – чистий дохід/ всього активів.

Досить поширеною в Україні є діагностика банкрутства підприємства за моделлю О. Терешенка.

$$Z=1,5X1+0,08X2+10X3+5X4+0,3X5+0,1X6, \quad (1.5)$$

де $X1$ – відношення грошових надходжень до зобов'язань; $X2$ – відношення валюти балансу до зобов'язань; $X3$ – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів; $X4$ – відношення прибутку до виручки; $X5$ – відношення виробничих запасів до виручки; $X6$ – відношення виручки до основного капіталу [3].

На сьогодні немає одного підходу для прогнозування банкрутства, але за допомогою методів прогнозування банкрутства підприємства можна передбачити його та провести певні дії для збереження діяльності підприємства.

Література:

1. ЗАКОН УКРАЇНИ Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
2. Даниленко В.А. Застосування моделей діагностики банкрутства для оцінки фінансової стійкості промислових підприємств України / А.В. Даниленко // Збірник наукових праць “Науковий вісник Академії муніципального управління”, серія “ЕКОНОМІКА” – випуск 7.–2009 р.
3. Сейсебаєва Н.Г., Топчанюк О.В Методи аналізу і прогнозування банкрутства підприємств/ Н. Г. Сейсебаєва, О. В. Топчанюк // Науковий журнал «Молодий вчений», «ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ»-11(38).-2016 р.